

Wyrok z dnia 14 lipca 2005 r.

II UK 32/05

Przy zamianie na miesiące wykazanych dniówek górniczych zaliczanych w wymiarze półtorakrotnym przyjmuje się za miesiąc pracy górniczej - 22 dniówki, a w odniesieniu do okresu sprzed 1 stycznia 1981 r. - 25 dniówek (§ 31 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń, Dz.U. Nr 10, poz. 49 ze zm.).

Przewodniczący SSN Maria Tyszel (sprawozdawca), Sędziowie SN: Beata Gudowska, Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 lipca 2005 r. sprawy z wniosku Bronisława C. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w L. o emeryturę górniczą, na skutek kasacji organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 28 października 2004 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w L. decyzjami z dnia 18 grudnia 1998 r. i 23 kwietnia 2001 r. odmówił Bronisławowi C. prawa do emerytury górniczej, uznając się, że nie wykazał wymaganego okresu 25 lat pracy górniczej. „Na uprawnienia” do tej emerytury Oddział uwzględnił (przed wydaniem decyzji w 1998 r.) 24 lata 11 miesięcy i 2 dni, a w 2001 r. - 24 lata, 11 miesięcy i 21 dni tej pracy.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2003 r. [...] zmienił obydwie decyzje organu rentowego w ten sposób, iż przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury górniczej od 4 września 1998 r., czyli od dnia złożenia wniosku. W sprawie bezsporne było, iż okres pracy Bronisława C. w górnictwie wynosił 21 lat, 1 miesiąc i 12 dni, a ilość dniówek półtorakrotnych wynosiła 2.320. Spór między stronami dotyczył jedynie sposobu przeliczenia dniówek. Według

organu rentowego, przeliczenie dniówek dawało ubezpieczonemu dodatkowo 3 lata i 10 miesięcy pracy górniczej, w związku z czym ogólny staż pracy ubezpieczonego wynosił tylko 24 lata, 11 miesięcy i 21 dni pracy górniczej, zamiast wymaganych przez ustawę co najmniej 25 lat pracy. Sąd pierwszej instancji, opierając rozstrzygnięcie na dowodzie z opinii biegłego ustalił, że przeliczenie dniówek półtorakrotnych daje ubezpieczonemu 3 lata 10 miesięcy i 10 dni pracy górniczej, przez co ogólny jego wymiar tej pracy wynosi 25 lat i 3 dni, a to oznacza, że wnioskodawca spełnił warunki do górniczej emerytury.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu, po rozpoznaniu apelacji organu rentowego, wyrokiem z dnia 28 października 2004 r. [...] zmienił zaskarżony wyrok o tyle, że przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury górniczej od 1 marca 2001 r., a odwołanie ubezpieczonego od decyzji ZUS z dnia 18 grudnia 1998 r. oddalił. Sąd Apelacyjny uznał prawidłowość sposobu przeliczenia dniówek półtorakrotnych dokonaną przez Sąd Okręgowy, przy czym zaznaczył, że wnioskodawca udowodnił warunki do uzyskania świadczenia dopiero po wykazaniu dodatkowych dniówek w trakcie trwania postępowania po wystąpieniu w marcu 2001 r. do pozwanego organu rentowego z kolejnym wnioskiem o przyznanie emerytury górniczej.

Kasację od wyroku Sądu Apelacyjnego złożył organ rentowy, który skarżąc wyrok w punkcie pierwszym, wniósł o jego uchylenie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, względnie o jego zmianę i oddalenie odwołana. Skarżący wniósł ponadto o zasądzenie od wnioskodawcy kosztów postępowania kasacyjnego. W kasacji zarzucono naruszenie przepisów prawa materialnego przez błędną wykładnię: 1) art. 34 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm., zwanej dalej ustawą o FUS), „przez przyjęcie, że wnioskodawca nabył prawo do emerytury górniczej, w sytuacji gdy nie udowodnił wymaganych 25 lat pracy górniczej” ; 2) § 31 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. Nr 10, poz. 49 ze zm., zwanego dalej rozporządzeniem), „poprzez przyjęcie sposobu przeliczania dniówek w wymiarze półtorakrotnym, sprzecznego z treścią tego przepisu”. Jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie kasacji, wskazano „rażące naruszenie” przepisu art. 34 ustawy o FUS oraz § 31 powołanego rozporządzenia oraz potrzebę rozstrzygnięcia na tle § 31

rozporządzenia następującego istotnego zagadnienia prawnego: „czy treść zdania ostatniego przepisu § 31 rozporządzenia, odnosi się wyłącznie do zamiany sumy dni na pełne miesiące, przyjmując za miesiąc 22 lub 25 dni roboczych, natomiast jeśli chodzi o pozostałe dni obejmujące niepełne miesiące zatrudnienia, to zgodnie z treścią zdania drugiego i trzeciego tego przepisu sumę dni zamienia się na miesiące przyjmując za miesiąc 30 dni kalendarzowych.”

Rozpoznając sprawę Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, co następuje:

Przytoczona podstawa kasacyjna jest bezzasadna, a praktyka zastosowana przez organ rentowy - błędna. Przepis § 31 rozporządzenia stanowi, że „przy obliczaniu okresów zatrudnienia dodaje się poszczególne okresy zatrudnienia obejmujące lata, miesiące i dni. Okresy niepełnych miesięcy zatrudnienia oblicza się w dniach. Sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 30 dni kalendarzowych; sumę miesięcy zamienia się na lata, przyjmując pełne 12 miesięcy za jeden rok. Jeżeli w zaświadczeniu stwierdzającym okresy zatrudnienia podane są dniówki robocze, a nie okresy zatrudnienia, sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 22 dni robocze, a za okresy przed dniem 1 stycznia 1998 r. - 25 dni roboczych”. Przepis ten wskazuje więc dwa sposoby obliczania okresów zatrudnienia (według aktualnego nazewnictwa - okresów składkowych i nieskładkowych) mających istotny wpływ na powstanie prawa do świadczeń oraz ich wysokość. Pierwszy z nich nakazuje przeliczenie okresów zatrudnienia na lata, miesiące i dni (zdanie pierwsze) oraz obliczenie dni z niepełnych miesięcy zatrudnienia (zdanie drugie). Tego sposobu dotyczy reguła zamiany pełnych 12 miesięcy za rok, oraz dni na miesiące - „przyjmując 30 dni kalendarzowych za miesiąc”. Przez okresy „niepełnych miesięcy zatrudnienia” należy rozumieć te miesiące, w których zatrudnienie trwało krócej niż miesiąc kalendarzowy, czyli wówczas, jeśli nie było wykonywane przez wszystkie dni konkretnego miesiąca, w szczególności, gdy rozpoczęło się po pierwszym dniu miesiąca, względnie zakończyło się przed ostatnim jego dniem. Drugą regułą obliczania okresów zatrudnienia przewiduje zdanie ostatnie tego przepisu odnoszące się przede wszystkim do tak zwanych pracowników dniówkowych. Skoro prawodawca wskazał określony sposób obliczania okresów zatrudnienia na podstawie wykazów dniówek roboczych, mimo że w zaświadczeniu potwierdzającym zatrudnienie nie są podane jego okresy, to tym bardziej ten sam sposób przeliczenia

dniówek roboczych ma zastosowanie również w rozpatrywanej sprawie, skoro w zaświadczeniu stwierdzającym okresy zatrudnienia wnioskodawcy zostały w nim wyodrębnione takie dniówki robocze, które - z mocy art. 37 ustawy o FUS - przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury są zaliczane w wymiarze półtorakrotnym. Nie ma żadnego logicznego ani aksjologicznego argumentu przemawiającego za odmiennym, mniej korzystnym w porównaniu z pracownikami dniówkowymi, traktowaniem górników przy obliczaniu dniówek, jakie przepracowali w warunkach uznanych przez ustawodawcę za trudniejsze od zwykłej pracy górniczej na tyle, że pracę w nich nakazał zaliczać w wymiarze półtorakrotnym.

Przypomnieć należy, że uprawnienie górników do zaliczania im w wymiarze półtorakrotnym pracy wykonywanej na niektórych stanowiskach, istniało co najmniej jeszcze w okresie obowiązywania ustawy z dnia 28 maja 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1958 r. Nr 23, poz. 99 ze zm.) i już wówczas w wyroku z 26 maja 1965 r., III PU 4/65, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że przy przeliczaniu dniówek roboczych na miesiące zatrudnienia dzieli się sumę dniówek przez 25, a nie przez 30. (Biuletyn Trybunału Ubezpieczeń Społecznych 1966 nr 1). Zmiany ustawodawstwa nie zdezaktualizowały tej tezy, powszechnie zaakceptowanej w praktyce organów rentowych, o czym świadczy brak późniejszego orzecznictwa w tym zakresie.

Skoro kasacyjny zarzut okazał się nieusprawiedliwiony, to tym samym przyznanie wnioskodawcy prawa do górniczej emerytury w żaden sposób nie narusza art. 34 ustawy o FUS, a więc i zarzut jego naruszenia zaskarżonym wyrokiem jest chybiony. Odpowiadając na przedstawione zagadnienie Sąd Najwyższy wyjaśnia, że przy zamianie na miesiące wykazanych górniczych dniówek zaliczanych w wymiarze półtorakrotnym przyjmuje się - stosownie do § 31 rozporządzenia - za miesiąc pracy górniczej - 22 dniówki, a w odniesieniu do okresu sprzed 1 stycznia 1981 r. - 25 dniówek.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 393¹² k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.

=====